

Jaarverslag 2023

Samen werken aan een duurzaam Drenthe

Colofon

Status: Definitief

Datum: 14 februari 2024

Opgesteld door: G.G.A. Hoek

Energiefonds Drenthe is de werknaam van de Stichting Drentse Energie Organisatie. Het fonds is mogelijk gemaakt door een subsidie van de provincie Drenthe.

Verantwoording foto's:

Pagina 5: Huis te Zeijen

Pagina 9: De Gereformeerde Kerk Assen

Pagina 13: Coöperatie de Mussels

Pagina 17: Veldhuis Media

Pagina 21: Koffielust

Pagina 26: Stichting De Amer

Pagina 31: Jasper Moulijn in Dagblad van het Noorden

Pagina 34: Agile Group

Pagina 38: Onze Winkel

© Drentse Energie Organisatie 2024

Inhoudsopgave

Inleiding	7
Achtergrond	7
Samenwerken	7
Jaarplan 2023	8
Jaarverslag 2023	8
Samenwerken aan een duurzaam Drenthe	10
Ambassadeurs	10
Ontwikkelingen	11
1.000ste lening	11
Pilot erfmolens	11
Ontwikkelingen binnen EFD	12
Marktontwikkelingen	12
Maatwerkfinancieringen	14
Resultaten 2023	14
Maatwerkfinancieringen 2011 - 2023	16
Energielening Plus	18
Resultaten 2023	18
Nadere regels collectieve monovergisting	19
Energieleningen Plus 2020 - 2023	20
Energielening Drenthe	22
Resultaten 2023	22
Afgeloste Energieleningen Drenthe 2023	24
Energieleningen Drenthe 2013-2023	24

Fonds Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	26
Resultaten 2023	26
Garantieregeling Energiestudies	28
Resultaten 2023	28
Staatssteun	29
Wel of geen staatssteun	29
Staatssteunkader	29
Staatssteun 2023	30
Toetsing aan de doelstellingen	32
Resultaten 2023 versus doelstellingen	32
Risicobeheer	35
Preventieve maatregelen	35
Ingebrekestelling	36
Bijzonder beheer	37
Faillissementen	37
Prognose 2024	39
Markontwikkelingen	39
Prognose	40
Jaarrekening	
Balans per 31 december 2023	
Staat van baten en lasten over 2023	
Kasstroomoverzicht over 2023	
Algemene toelichting	
Grondslagen voor financiële verslaggeving	
Toelichting op balans	
Toelichting op staat van baten en lasten	
Overige toelichtingen	
Controleverklaring	

Maatwerkfinanciering: VVE Huis te Zeijen (Energieconcept 16 energieneutrale levensloopbestendige koopwoningen en 8 kamers B&B)

Bestuursverslag 2023

Inleiding

De Stichting Drentse Energie Organisatie (EFD) is op 1 december 2011 opgericht door de provincie Drenthe en heeft als doel een bijdrage te leveren aan het reduceren van de CO₂-uitstoot in Drenthe. De stichting werkt onder de naam Energiefonds Drenthe (EFD). Jaarlijks rapporteert EFD aan de provincie over de behaalde resultaten in het jaarverslag en de jaarrekening over het afgelopen jaar. In dit jaarverslag wordt teruggekeken op het jaar 2023.

Achtergrond

EFD richt zich op het terugdringen van de CO₂-uitstoot in Drenthe. Om dit te realiseren biedt EFD ondersteuning in de vorm van kennis, netwerk en/of financieringen aan partijen die willen investeren in energiebesparing, de opwekking van duurzame energie, circulaire economie, groene chemie of toekomstbestendige landbouw. EFD heeft voor de uitvoering van haar werkzaamheden een drietal leningen ontvangen van de provincie Drenthe. De middelen uit deze leningen worden door EFD revolverend ingezet in projecten die een bijdrage leveren aan de doelstelling. Dit doet EFD door middel van het verstrekken van leningen. Het gaat hierbij altijd om kansrijke projecten die zonder deze vorm van financiering niet van de grond zouden komen.

Samenwerken

Het leveren van een significante bijdrage aan de CO₂-reductie in Drenthe kun je niet alleen. Daarom werkt EFD nauw samen met de verschillende beleidsafdelingen van de provincie Drenthe, Ik Ben Drents Ondernemer, het MKB-fonds en de NOM. Daarnaast onderhoudt EFD een groot ambassadeursnetwerk bestaande uit banken, accountants, gemeenten, brancheorganisaties, installateurs etc. Al deze partijen hebben samen bijgedragen aan de resultaten van EFD in 2023.

EFD in cijfers 2011 - 2023

- € 76,1 mln. gefinancierd
- 1.107 projecten gefinancierd
- € 318 mln. aan investeringen uitgelokt
- 190.724 ton CO₂-reductie per jaar

Jaarplan 2023

De hoofdlijnen van het beleid van EFD staan verwoord in het beleidsplan 2021-2025. Dit beleidsplan vormt het kader voor het jaarlijks uit te werken jaarplan. Voor 2023 kende het jaarplan de volgende doelstellingen:

1. In 2023 zal EFD naar verwachting aan een vijftal projecten een maatwerkfinanciering verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt: € 5 miljoen.
2. In 2023 zal EFD naar verwachting 30 Energieleningen Plus verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt: € 3 miljoen.
3. In 2023 zal EFD naar verwachting een 150-tal Energieleningen Drenthe verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt: € 4 miljoen.
4. In 2023 zal EFD naar verwachting een 30-tal Maatschappelijke Energieleningen verstrekken. De verwachte cumulatieve leensom van deze leningen bedraagt: € 1,5 miljoen.
5. In 2023 zal EFD naar verwachting aan twee energie-intensieve bedrijven een garantie verstrekken voor de te maken kosten van een energiestudie.

Deze doelstellingen zijn in het boekjaar grotendeel gehaald.

Jaarverslag 2023

In dit jaarverslag wordt eerst ingegaan op de ontwikkelingen van het afgelopen jaar. Hierbij wordt kort stilgestaan bij de samenwerking in het ambassadeursnetwerk om vervolgens meer inhoudelijk de externe en interne ontwikkelingen rond EFD te schetsen. In het vierde tot en met het tiende hoofdstuk van dit jaarverslag worden de in 2023 behaalde resultaten beschreven en getoetst aan de doelstelling uit het jaarplan. Vervolgens wordt ingegaan op het risicobeheer van de leningenportefeuille. Het jaarverslag wordt afgesloten met een prognose voor 2024.

Maatschappelijke Energielening: De Gereformeerde Kerk Assen (Vloer- en spouwmuurisolatie)

Samenwerken aan een duurzaam Drenthe

Samenwerken was het thema van het Jaarplan van EFD voor het jaar 2023. EFD is een kleine organisatie met een brede scope en een brede doelgroep. Om slagvaardig te zijn werkt EFD actief samen met partijen die op één of andere manier betrokken zijn bij duurzaamheidsopgave in Drenthe.

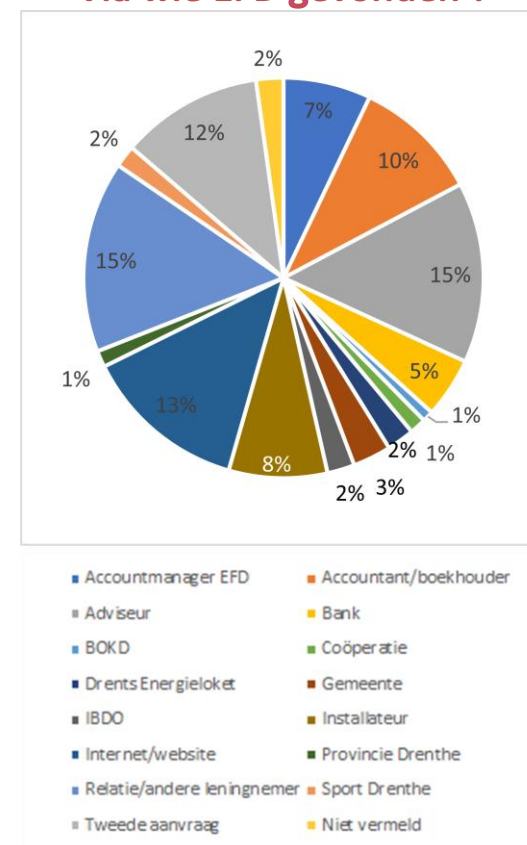
Ambassadeurs

EFD heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in het versterken van het ambassadeursnetwerk. Ambassadeurs zijn mensen of organisaties die in hun dagelijkse praktijk de diensten van EFD meenemen of actief communiceren over de diensten die EFD heeft geleverd. Hierbij valt te denken aan onder andere accountants, banken, installateurs en overheden. Maar ook bestaande leningnemers zijn belangrijke ambassadeurs van EFD. Door actief samen te werken en door een goede dienstverlening te bieden vergroot EFD haar slagkracht. Zo kan EFD de focus houden op het inbrengen van financieringskennis en het bieden van financieringen terwijl de ambassadeurs vanuit hun eigen expertise organisaties adviseren en stimuleren. Door deze samenwerking versterken we elkaar in zowel het behalen van de individuele als wel de gezamenlijke doelstellingen.

In 2023 is voor wat betreft het versterken van de relaties met professionele partijen de focus gelegd op adviseurs, banken en IBDO. Via de aanvraagformulieren wordt gemonitord hoe een leningnemer EFD heeft gevonden. In de rechter kantlijn staan de resultaten voor 2023 gebaseerd op 190 leningaansvragen. De top vijf bestaat uit:

1. Een relatie/bestaande leningnemer (15%)
2. Adviseur (15%)
3. Internet/website (13%)
4. Tweede lening bij EFD (12%)
5. Accountant/boekhouder (10%)

Via wie EFD gevonden ?

Ontwikkelingen

Dit hoofdstuk geeft een opsomming van de belangrijkste ontwikkelingen binnen en rond EFD.

1.000ste lening

In de zomer van 2023 verstrekte EFD haar 1.000ste lening aan camping en zorgboerderij De Deelderij in Schoonloo. Ter ere hiervan kregen de ondernemers in aanwezigheid van de campinggasten en collega-ondernemers van gedeputeerde Stelpstra de Groene Duim uitgereikt.

De Groene Duim is een initiatief van EFD en wordt uitgereikt aan groene koplopers in Drenthe die een inspiratiebron zijn voor anderen. De Deelderij heeft de afgelopen jaren diverse investeringen gedaan voor de verduurzaming van de camping en de zorgboerderij. De ondernemers hebben onder andere geïnvesteerd in muur-, dak- en vloerisolatie, ledverlichting, infraroodverwarming, HR++-glas, zonnepanelen en een warmtepomp. De camping en zorgboerderij zijn hiermee energieneutraal geworden.

Pilot erfmolens

In 2023 is EFD in samenwerking met de provincie het project gestart om erfmolens tot 25 meter te mogen realiseren. Op dit moment worden in de provincie Drenthe alleen erfmolens tot 15 meter toegestaan. Door het windprofiel in Drenthe is de opbrengst van een erfmolen van 15 meter onvoldoende voor een bedrijfseconomische exploitatie. Vanaf 25 meter is die opbrengst wel voldoende en sluit het energie opwekprofiel in combinatie met zonnepanelen goed aan op het energie gebruiksprofiel. Als resultante van het project zijn de gemeenten De Wolden, Midden-Drenthe, Westerveld en Hoogeveen een pilot gestart. In de pilot worden tijdelijk erfmolens tot een hoogte van 25 meter toestaan. In elke deelnemende gemeente worden maximaal 10 molens tot 25 meter over een periode van maximaal 10 jaar toegestaan. In deze periode gedooft de provincie de hogere molens voor pilotdeelnemers.

Uitreiking Groene Duim

[Klik hier](#) om filmpje over De Deelderij te openen

Ontwikkelingen binnen EFD

De structuur en omvang van EFD zijn in 2023 ongewijzigd gebleven. De personele bezetting en functies van het bestuur zijn gelijk gebleven. De medewerkers binnen EFD vullen gezamenlijk ca. 2,7 fte in.

De in 2022 ingezette efficiëncyslag is in 2023 voortgezet. In 2023 is EFD overgestapt naar digitaal ondertekenen voor al haar leningvormen. Daarnaast is het gehele proces van aanvraag tot uitbetaling van de Energielening Drenthe geautomatiseerd. Dit met inachtnahme van kwaliteitscontroles, het vierogen-principe en de wens om de kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen. In 2024 zullen de Energielening Plus en de Maatschappelijke Energielening ook in het nieuwe systeem worden geïmplementeerd.

Marktontwikkelingen

Investeringsklimaat

De wil van bedrijven en instellingen om te verduurzamen is onverminderd groot. Dit ziet EFD vooral terug in de vele telefoontjes, vragen, afspraken en financieringsaanvragen. Wel constateert EFD dat de termijn tussen offerte en het daadwerkelijk besluit om te investeren langer is geworden. Dit is vooral te wijten aan de onzekerheden die bedrijven voelen ten aanzien van de economie en beleid.

Financieringslandschap

Binnen het financieringslandschap hebben zich in 2023 weinig wijzigingen voorgedaan. De markt is nog steeds zeer terughoudend en richt zich nog meer op grote projecten met hoge zekerheid.

EFD bevindt zich met haar financieringen tussen de € 5.000 en € 2.500.000 in een niche in de markt.

Organisatiestructuur

Maatwerkfinanciering: Zonnepark de Mussels (51% lokaal coöperatief eigendom)

Maatwerkfinancieringen

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van EFD met betrekking tot de in 2023 verstrekte maatwerkfinancieringen en de ondersteuning die EFD heeft geboden aan projecten om financiering te verkrijgen. Vervolgens wordt ingegaan op de in 2023 afgeloste financieringen. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een overzicht van de resultaten over de periode 2011-2023.

Resultaten 2023

Maatwerkfinancieringen zijn financieringen met een omvang van minimaal € 50.000 en maximaal € 2,5 miljoen. EFD mag tot 50% van de investering financieren. In situaties waarbij EFD een senior financiering verstrekt mag het financieringspercentage maximaal 90% van de investering bedragen. Financieren geschiedt aan de hand van de procedures opgenomen in het Handboek EFD en overeenkomstig de regels uit het Investeringsreglement.

EFD richt zich voor de maatwerkfinancieringen op projecten waarmee de CO₂-uitstoot in Drenthe wordt gereduceerd. Dit zijn veelal bewezen technieken. Echter met de verbrede scope waarbij ook circulaire projecten behoren is EFD ook opgeschoven in de richting van meer innovatieve projecten.

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de in 2023 verstrekte maatwerkfinancieringen.

Verstrekte maatwerkfinancieringen 2023

	Aantal	Cumulatieve omvang	Uitgelokte investering	CO ₂ -reductie
Maatwerkfinancieringen	7	€ 5.516.760	€ 19.253.450	25.000 ton/jaar

Maatwerkfinancieringen 2011-2023

- € 39,5 mln. gefinancierd
- 80 projecten gefinancierd
- € 255 mln. aan investeringen uitgelokt
- 164.676 ton CO₂-reductie per jaar

Van de door EFD toegekende maatwerkfinancieringen wordt onderstaand een omschrijving gegeven:

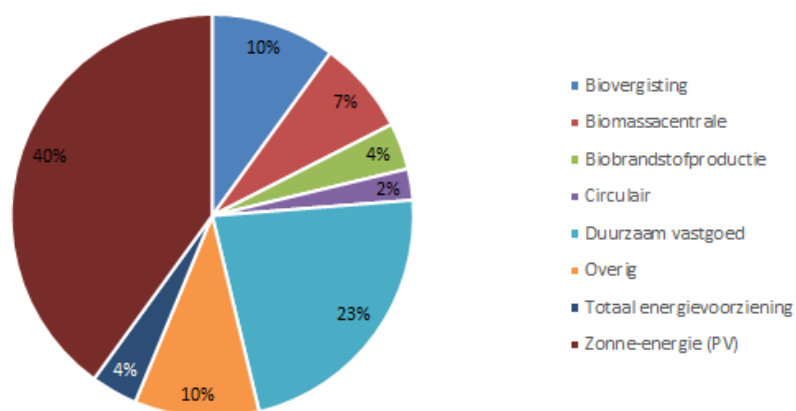
1. Coöperatief zonnedak fabrieksgebouw: Financieringen verstrekt aan een bedrijvenscoöperatie voor de realisatie van zonnepanelen (1.100 kWp) op het dak van een fabrieksgebouw. Het systeem wekt jaarlijks ca. 935.000 kWh op en is in verband met de netcongestie aangesloten achter de meter van een energie-intensieve fabriek.
2. Lokaal eigenaarschap zonnepark: EFD heeft het eigen vermogen gefinancierd van de coöperatie voor het verkrijgen van 50% lokaal eigendom in een zonnepark van 21 MWp. Het park is goed voor een jaarlijkse energieproductie van 19 miljoen kWh. In een eerdere fase heeft EFD een financiering verstrekt voor de ontwikkelkosten.
3. Energieconcept VVE: Financiering van het energieconcept van de VVE van nieuwe energieneutrale levensloopgeschikte koopwoningen en een Bed & Breakfast met 8 kamers. Op de locatie wordt respijtzorg geboden en een zorgsteunpunt ingericht.
4. Energieopslag: Financiering van twee batterijen van elk 1 MW vermogen die een bijdrage leveren aan de vermindering van de netcongestie. Eén van de batterijen wordt geplaatst in Dalen en de andere komt nabij Oosterhesselen.
5. Pilotfabriek voor biopolymeren: Financiering van een pilotfabriek in Emmen voor de productie van afbreekbare biopolymeren uit organische afvalstromen in afvalwater. In de pilotfabriek wordt tot 6 kton aan biologisch afbreekbare polymeer geproduceerd.
6. Plantaardige eiwitten fabriek: Financiering van de voorbereidingskosten voor de realisatie van een fabriek voor plantaardige eiwitten uit veldbonen. De start bouw van de fabriek (in Emmen) met een investeringsomvang van € 40 miljoen is voorzien in 2024/2025.
7. Fabriek voor productie biobrandstof en groene chemicaliën: Financiering van de laatste voorbereidende fase voor de realisatie van een productiefabriek waarbij biomassa wordt omgezet in duurzame energiepoeder en groene chemicaliën. De start bouw van de fabriek (in Emmen) met een investeringsomvang van € 67 miljoen is voorzien in 2024/2025.

Afgeloste maatwerkfinancieringen 2023

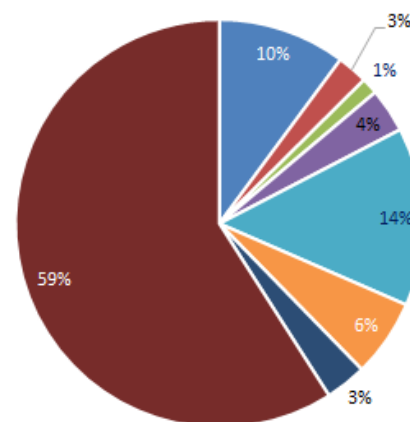
Naast de nieuw verstrekte maatwerkfinancieringen zijn er in 2023 ook zes leningen volledig afgelost. Dit betrof in alle gevallen een vervroegde aflossing. Met de genoemde vervroegde aflossingen was een bedrag gemoeid van € 1.877.786.

Maatwerkfinancieringen 2011 - 2023

Sinds de oprichting van EFD in december 2011 zijn in totaal 80 maatwerkfinancieringen verstrekt met een gezamenlijke omvang van € 39.501.481. Op basis van de ingediende plannen leveren deze projecten een CO2-reductie op van 164.676 ton/jaar. De met deze projecten gemoeide investeringen bedragen in totaal € 254.864.926.

Aantal financieringen per techniek in %

Financieringen (€) per techniek in %

Energielening Plus: Veldhuis Media, (LED-verlichting)

Energielening Plus

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van EFD met betrekking tot de in 2023 verstrekte Energieleningen Plus en de resultaten over de periode 2020-2023.

Resultaten 2023

De Energielening Plus is een standaard financieringsproduct dat ligt tussen de € 50.001 en € 150.000.

Energieleningen Plus worden gekenmerkt door:

- Aanvragen geschiedt via de website. Hiervoor zijn naam, adres, KvK-nummer, een geüploade offerte en een recente jaarrekening nodig;
- Het bedrijf dient minimaal een BB rating te hebben;
- Binnen tien werkdagen is de financiering afgerond;
- Binnen vijf werkdagen na ontvangst eindfactuur staat het geld op rekening aanvrager;
- De lening kent een lage looptijd-vaste rente
- De lening kent een maximum financieringspercentage van 70% (tot juli 2023 75%).
- De lening kent geen afsluitprovisie en aflossen kan boetevrij.

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de in 2023 verstrekte Energieleningen Plus.

Verstrekte Energielening Plus 2023

	Aantal	Cumulatieve omvang	Uitgelokte investering	CO ₂ -reductie
Energielening Plus	34	€ 3.161.600	€ 5.313.456	1.688 ton/jaar

Energieleningen Plus 2020 - 2023

- € 9,9 mln. gefinancierd
- 94 projecten gefinancierd
- € 18 mln. aan investeringen uitgelokt
- 4.891 ton CO₂-reductie per jaar

In de onderstaande tabel zijn de verstrekte Energieleningen Plus onderverdeeld per bedrijfstak en technologie.

Verstrekte Energieleningen Plus per bedrijfstak en technologie 2023

Project	Combi PV en 1 maatregel	Duurzaam vastgoed	Energie- opslag	PV	Wind	Overig	Totaal
Agrarisch	2	1	2	9	2		16
Autobedrijf	2						2
Dienstverlening	2	2		1			5
Horeca en recreatie	4	1		2			7
MKB en Industrie	1		1			1	3
Zorgorganisatie		1					1
Totalen	11	5	3	12	2	1	34

De maatregelen in combinatie met zonnepanelen (PV) als bedoeld in de bovenstaande tabel betreffen in ca. 50% van de gevallen dakrenovatie en isolatie, in ca. 40 % van de gevallen een warmtepomp en in 10% van de gevallen laadpalen. De categorie overig in de tabel betreft LED-verlichting.

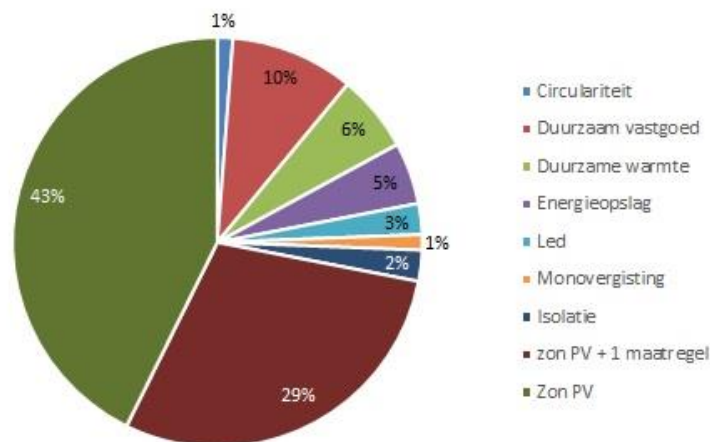
Nadere regels collectieve monovergisting

Het aantal initiatieven van Drentse boeren om collectief een monovergistingsproject te starten is in 2023 flink toegenomen. Binnen deze projecten komt op het erf een monovergister te staan. Het biogas wordt via een biogasleiding naar een centrale plaats getransporteerd en aldaar opgewerkt naar groengas en ingevoed in de gasinfrastructuur van de Gasunie of Rendo.

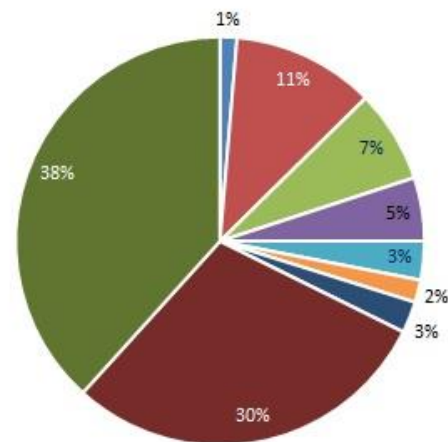
Om de initiatiefnemers goed van dienst te kunnen zijn en uniform te behandelen heeft EFD binnen de kaders van de Energielening Plus een regeling uitgewerkt (Nadere regels collectieve monovergisting). Met de hieruit voortvloeiende regeling kunnen de deelnemende boeren eventuele kosten voor aanpassing van de stallen betalen en een storting doen van eigen vermogen in de op te richten entiteit (veelal coöperatie).

Energieleningen Plus 2020 - 2023

Sinds de introductie van de Energielening Plus in 2020 zijn in totaal 94 van deze standaard leningen verstrekt met een gezamenlijke omvang van € 9.930.140. Op basis van de ingediende aanvragen leveren deze projecten een CO2-reductie op van 4.891 ton/jaar. De investeringen bedragen in totaal € 17.969.179.

Aantal ELP per techniek in %

Financieringen (€) per techniek in %

Energielening Drenthe: Koffielust (Elektrische koffiebranders)

Energielening Drenthe

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van EFD met betrekking tot de in 2023 verstrekte en afgeloste Energieleningen Drenthe. Daarnaast wordt ingegaan op de resultaten over de periode 2013-2023.

Resultaten 2023

De Energielening Drenthe is het standaard financieringsproduct voor financieringen tussen de € 5.000 en € 50.000 en is bestemd voor het MKB, stichtingen, verenigingen, coöperaties en andere rechtsvormen in Drenthe. De procedure is net iets simpeler dan de Energielening Plus. Voor de Energielening Drenthe vindt geen rating van de aanvrager plaats. De Energielening Drenthe wordt gekenmerkt door:

- Aanvragen geschiedt via de website. Hiervoor zijn naam, adres, KvK-nummer en een geüploade offerte voldoende;
- Binnen vijf werkdagen is de financiering afgerond;
- Binnen vijf werkdagen na ontvangst eindfactuur staat het geld op rekening aanvrager;
- De lening kent een lage looptijd-vaste rente
- De lening kent een maximum financieringspercentage van 70% (tot juli 2023 75%).
- De lening kent geen afsluitprovisie en aflossen kan boetevrij.

In de onderstaande tabel staan de in 2023 gesloten energieleningen vermeld.

Verstrekte Energielening Drenthe 2023

	Aantal	Cumulatieve omvang	Uitgelokte investering	CO ₂ -reductie
Energielening Drenthe	183	€ 5.570.257	€ 8.475.826	4.250 ton/jaar

Energieleningen Drenthe 2013 - 2023

- € 25,3 mln. gefinancierd
- 910 projecten gefinancierd
- € 42,7 mln. aan investeringen uitgelokt
- 20.600 ton CO₂-reductie per jaar

Naast de in de voorgaande tabel genoemde verstrekte Energieleningen zijn nog eens 24 Energieleningen aangevraagd die voortijdig zijn afgefallen. Dit betrof onder andere situaties waarbij de lening werd aangevraagd voor een woonhuis, situaties waarbij men afzag van de investering en situaties waarbij men de lening uiteindelijk niet nodig had voor het realiseren van de maatregelen. De aanvragers van een lening waarbij de aanvraag betrekking had op het verduurzamen van een woonhuis zijn doorverwezen naar het Nationaal Warmtefonds.

In de onderstaande tabel zijn de verstrekte Energieleningen Drenthe onderverdeeld per bedrijfstak en technologie.

Verstrekte Energieleningen per bedrijfstak en technologie 2023

Project	Combi PV + 1 maatr.	Duurz. Vast- goed	Elektri- ficatie	Energie opslag	Isolatie	PV	Warmte pomp	Overig	Totaal
Agrarisch	5		1	1	1	59	1		71
Autobedrijf						7			7
Detailhandel	2	2				8			13
Dienstverlening	5	3			2	7	3		21
Horeca en recreatie	6		1	1	3	13	1	1	25
Maatschappelijk	1					1			2
MKB en industrie	2	1	2	2		18	1	2	28
Vastgoedbeheer		3				4			7
Zorgorganisatie	1	1				6	1		9
Totalen	24	10	4	4	6	125	7	3	183

De maatregelen in combinatie met zonnepanelen (PV) als bedoeld in de bovenstaande tabel betreffen in ca. 40% van de gevallen dakrenovatie en isolatie, in ca. 30 % van de gevallen een warmtepomp, in 20%

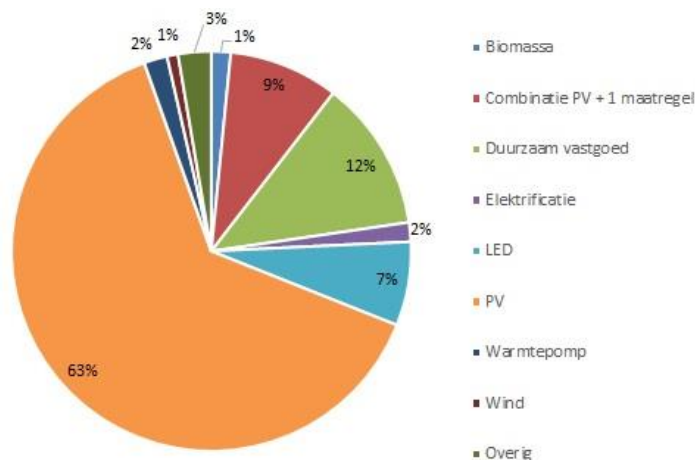
van de gevallen energieopslag en in 10% van de gevallen laadpalen. De categorie overig in de tabel betreffen een circulair project, LED-verlichting en een pelletkachel.

Afgeloste Energieleningen Drenthe 2023

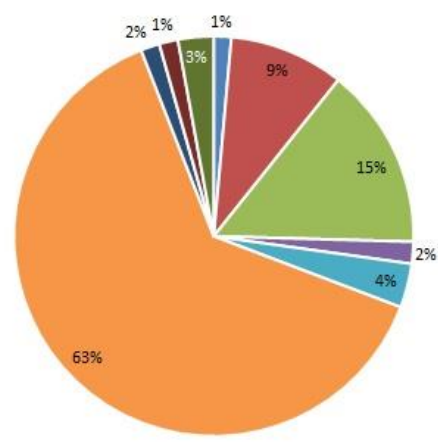
Naast de nieuw verstrekte Energieleningen zijn in 2023 in totaal 13 Energieleningen volledig afgelost. In 8 gevallen was sprake van einde looptijd lening en in 5 gevallen is de lening vervroegd afgelost. Naast de 13 afgeloste leningen zijn twee Energieleningen Drenthe overgesloten naar een Energielening Plus. Voor deze gevallen geldt dat de leningnemer aanvullende maatregelen heeft getroffen waarvoor een nieuwe lening werd aangevraagd en waarbij de lopende lening werd overgesloten in de nieuwe lening.

Energieleningen Drenthe 2013-2023

Sinds de invoering van de Energielening Drenthe zijn er in totaal 910 van deze standaard financieringen verstrekt met een gezamenlijke omvang van € 25.325.217. Op basis van de ingediende aanvragen leveren deze projecten een CO2-reductie op van 20.600 ton/jaar. De investeringen bedragen totaal € 42.691.087.

Aantal ELD per techniek in %

Financieringen (€) per techniek in %

Maatschappelijke Energielening: Culturele instelling stichting de Amer in Amen (warmtepomp, luchtverwarming en zonnepanelen)

Fonds Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van EFD met betrekking tot de in 2023 verstrekte Maatschappelijke Energieleningen.

Resultaten 2023

Op 15 december 2022 werd het Fonds Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed opengesteld. Vanuit Fonds dat EFD uitvoert voor de provincie Drenthe worden renteloze leningen verstrekt aan maatschappelijke organisaties die het eigen vastgoed of de eigen accommodatie willen verduurzamen. Vanuit het Fonds worden Maatschappelijke Energieleningen verstrekt. De Maatschappelijke Energielening wordt gekenmerkt door:

- Aanvragen geschiedt via de website. Afhankelijk van de gewenste hoogte van de lening verschilt de aanvraag:
 - Voor leningen tussen de € 5.000 en € 50.000 zijn naam, adres, KvK-nummer en een geüploade offerte voldoende;
 - Voor leningen tussen de € 50.001 en € 200.000 zijn tevens een energiescan van de maatregelen en recente jaarcijfers nodig (de organisatie dient minimaal een B+ rating te hebben);
- Binnen tien werkdagen is de financiering afgerond;
- Binnen vijf werkdagen na ontvangst eindfactuur staat het geld op rekening aanvrager;
- De lening is renteloos en heeft een looptijd van 10 jaar;
- De lening kent een maximum financieringspercentage van 100%;
- De lening kent geen afsluitprovisie en aflossen kan boetevrij.

Maatschappelijke Energielening 2023

- € 1,4 mln gefinancierd
- 23 projecten gefinancierd
- € 2,3 mln aan investeringen uitgelokt
- 557 ton CO2-reductie per jaar

In de onderstaande tabel staan de in 2023 gesloten energieleningen vermeld.

Verstreckte Maatschappelijke Energielening 2023

	Aantal	Cumulatieve omvang	Uitgelokte investering	CO ₂ -reductie
Maatschappelijke Energielening	23	€ 1.382.514	€ 2.347.222	557 ton

In de onderstaande tabel zijn de verstreckte Maatschappelijke Energieleningen Drenthe onderverdeeld per type organisatie en technologie.

Maatschappelijke Energielening per type organisatie en technologie 2023

Project	Duurz. vast- goed	LED veldver- lichting	Isolatie	PV	PV + warmte pomp	Warmte pomp	Totaal
Culturele instelling	1		1	2		1	5
Dorpshuis/wijkcentrum	1		1	2		2	6
Religieuze instelling			1				1
Scouting	1						1
Sportvereniging	3	4	1		1		9
Zwembad					1		1
Totalen	6	4	4	4	2	3	23

Garantieregeling Energiestudies

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van EFD met betrekking tot de Garantieregeling Energiestudies.

Resultaten 2023

In november 2020 is de Garantieregeling Energiestudies geopend. Met de garantieregeling staat EFD garant voor de kosten van een energiestudie die wordt uitgevoerd in opdracht van een energie-intensief bedrijf. Drenthe kent ongeveer 40 van deze energie-intensieve industriële bedrijven. Deze zijn onder andere actief in de sectoren metaal, chemie, voedingsmiddelen, bouwmaterialen en diervoeders. De bedrijven kennen complexe productieprocessen, een hoog tot zeer hoog energiegebruik en hebben daardoor een jaarlijkse energielast van (veel) meer dan € 1.000.000,-.

EFD is uitvoerder van de garantieregeling. De voorbereidende en acquirerende werkzaamheden liggen bij de provincie. In 2021 is door de provincie de pre-scanfase afgerond waarbij in kaart is gebracht voor welke van de 40 bedrijven het uitvoeren van een energiestudie interessant zou kunnen zijn. De rapportages van deze pre-scan vormen de basis voor het kunnen aanvragen van een garantie. Een bedrijf dient te beschikken over een positieve pre-scan om voor een garantie in aanmerking te komen. In 2023 hebben meerdere bedrijven aangegeven interesse te hebben in de garantieregeling. Om uiteenlopende redenen is er echter tot op dit moment nog geen bedrijf geweest die gebruik heeft gemaakt van de regeling.

Staatssteun

Het fondsvermogen van EFD is via een lening afkomstig van de provincie Drenthe en classificeert zich als publiek geld. Daarom kan er bij het verstrekken van leningen sprake zijn van staatssteun. Om te beoordelen of er sprake is van steun en zo ja of deze steun geoorloofd is, voert EFD bij elke lening een staatssteuntoets uit.

Wel of geen staatssteun

De vraag of er sprake is van staatssteun is afhankelijk van vijf cumulatieve criteria zoals benoemd in artikel 107 lid 1 VWEU. Dat wil zeggen dat aan alle voorwaarden moet worden voldaan alvorens er sprake is van staatssteun. De criteria gesteld in artikel 107 lid 1 VWEU zijn:

1. de steun wordt door staatsmiddelen bekostigd;
2. de maatregel is selectief: het geldt voor één of enkele ondernemingen, een specifieke sector/regio;
3. deze staatsmiddelen verschaffen een economisch voordeel dat niet via normale commerciële weg zou zijn verkregen (non-marktconformiteit);
4. de steun wordt verleend aan een onderneming die een economische activiteit verricht;
5. de maatregel vervalst de mededinging (in potentie) en (dreigt te) leiden tot een ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer in de EU.

De eerste drie criteria zijn standaard op alle door EFD verstrekte leningen van toepassing. Uitgaande van de jurisprudentie zijn ook de criteria 4 en 5 op nagenoeg alle leningen van EFD van toepassing. Daarom toetst EFD alle leningen aan het geldende staatssteunkader

Staatssteunkader

Tot en met juli 2023 maakte EFD voor de staatssteuntoets onderscheid tussen de maatwerkfinancieringen en de gestandaardiseerde financieringen zoals de verschillende Energieleningen. De maatwerkfinancieringen werden primair getoetst aan de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV) en de Energieleningen (overeenkomstig de afspraken met Europa Decentraal) aan de De-minimisverordening.

Met de aanpassing van de AGVV in juni 2023 is de AGVV voor alle leningsvormen van EFD het primaire toetsingskader geworden. De De-minimisverordening is slechts nog een achtervang voor situaties waarin de AGVV niet voorziet. Als gevolg van de gewijzigde AGVV heeft EFD haar fondsdocumentatie aangepast en ter goedkeuring voorgelegd aan de Gedeputeerde Staten.

Staatssteun 2023

In de onderstaande tabel is aangegeven welke geoorloofde steun EFD in 2023 heeft verstrekt.

AGVV Artikel	Maatwerk financiering		Energielening Plus		Energielening Drenthe		Maatschappelijke Energielening		Totaal- bedrag
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	
18	2	€ 23.094							€ 23.094
38	1	€ 256.188	1	€ 4.081	3	€ 28.682			€ 288.951
38bis			20	€ 107.606	40	€ 204.864	4	€ 213.362	€ 525.832
39	1	€ 600.000	11	€ 1.117.142	61	€ 2.285.251	5	€ 322.500	€ 4.324.893
41	2	€ 361.128	2	€ 13.446	1	€ 4.410			€ 378.984
47	1	€ 193.345							€ 193.345
Demi- nimis					85	€ 2.010.739	14	€ 395.448	€ 2.406.187
Totaal	7	€ 1.433.755	34	€ 1.242.275	190*	€ 4.533.946	23	€ 931.210	€ 8.141.186

* Van 7 van de vermelde Energieleningen Drenthe is uiteindelijk geen gebruik gemaakt

Met uitzondering van de steun op grond van artikel 39 AGVV en de De-minimissteun heeft de aangegeven steun betrekking op het rentevoordeel (Bruto Subsidie Equivalent) dat de leningnemer geniet ten opzichte van een door Europa vastgestelde marktrente. Op grond van artikel 39 AGVV en de De-minimisverordening wordt het gehele leenbedrag vrijgesteld en als geoorloofd aangemerkt.

De calculator

What is the nominal loan amount? (in Euro's)

What is the total duration of the loan? (in years)

What is the rating of the organisation?

What is the security of the organisation?

What is the loan type

What is the interest rate used by decentral government (in percents)

[Calculate](#)

The (state)support element (BSE) : € 4.629,33

Risk	4.00 %
Current base percentage (Changes monthly)*	3.64 % (Derived discount rate 4.64 %)
Current commercials rate**	7.64 %
Total cash value decentral loan	€ 5.087,17
Total cash value 'commercial' loan	€ 9.716,50
Annual repayment / annuity ***	€ 3.082,27

* Changes monthly: reference: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html
 ** Changes monthly: in accordance with methodology Reference reference and discount rates (OJ C 14, 19.01.2008, p.6.) [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0119\(01\)&id=1](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0119(01)&id=1)
 *** Depending on the selected loan type: annuity or linear

Staatssteun calculator Europa Decentraal

Maatwerkfinanciering: Paques Biomaterials (Biopolymeren pilotfabriek op GETEC-terrein in Emmen)

Toetsing aan de doelstellingen

In dit hoofdstuk worden de in 2023 behaalde resultaten getoetst aan de doelstellingen en nader toegelicht.

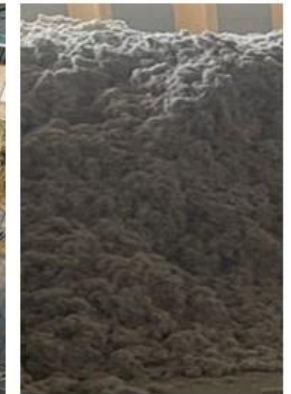
Resultaten 2023 versus doelstellingen

In de onderstaande tabel zijn de in 2023 behaalde resultaten afgezet tegen de doelstelling uit het jaarplan 2023.

	Doelstelling	Resultaat
Aantal maatwerk financieringen	5	7 ⁽¹⁾
Totale omvang maatwerkfinancieringen	€ 5 miljoen	€ 5.516.760 ⁽¹⁾
Aantal financieringen Energielening Plus	30	34 ⁽²⁾
Totale omvang Energielening Plus	€ 3 miljoen	€ 3.161.600 ⁽²⁾
Aantal financieringen Energielening Drenthe	150	183 ⁽³⁾
Totale omvang Energieleningen Drenthe	€ 4 miljoen	€ 5.570.257 ⁽³⁾
Aantal financieringen Maatschappelijke Energielening	30	23 ⁽⁴⁾
Totale omvang Maatschappelijke Energielening	€ 1,5 miljoen	€ 1.382.514 ⁽⁴⁾
Aantal verstrekte Garanties voor energiestudies	2	0 ⁽⁵⁾

Toelichting:

1. Het aantal verstrekte maatwerkfinancieringen ligt boven de doelstelling. Met name door de verbreding van de scope van EFD in 2021 (onder andere met circulariteit en groene chemie) zien we de behoefte naar maatwerkfinancieringen toenemen.
2. De Energieleningen Plus werd medio 2020 geïntroduceerd. De Energielening Plus wordt goed gevonden door ondernemers en instellingen en het aantal verstrekte leningen lag in 2023 net boven de doelstelling.
3. De vraag naar de Energielening Drenthe is in 2023 groot gebleven. Na jaren van 80 á 90 financieringsaanvragen is het aantal aanvragen in 2022 flink gestegen. Deze stijging heeft zich in 2023 gecontinueerd.
4. De Maatschappelijke Energielening werd in 2023 voor het eerst aangeboden. Het aantal verstrekte leningen ligt iets onder de doelstelling. We constateren bij een groot deel van de doelgroepen “leenvrees”. Veel van de organisaties draaiden de afgelopen decennia op subsidies en schenkingen. Geld lenen is daarmee een nieuw fenomeen dat goed uitgelegd moet worden. Met een goede uitleg zien veel van de organisaties uiteindelijk wel de meerwaarde van een Maatschappelijke Energielening. Door de “leenvrees” en door de wijze waarop de maatschappelijke organisaties zijn gestructureerd duurt de besluitvorming langer dan voorzien.
5. In 2023 zijn geen garanties verstrekt voor het uitvoeren van energiestudies voor energie-intensieve bedrijven. EFD voert de garantieregeling uit in opdracht van de provincie. Bedrijven zijn zeker geïnteresseerd. De besluitvorming omtrent het al dan niet laten uitvoeren van een energiestudie duurt om uiteenlopende redenen echter langer dan voorzien.

Energielening Plus: Agile Group (isolatie en zonnepanelen)

Risicobeheer

Het aantal verstrekte leningen en de omvang van het uitstaande geld neemt toe. Hiermee wordt het risicobeheer op de leningenportefeuille een steeds belangrijker taak van EFD. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op preventieve maatregelen, ingebrekestellingen en leningen in een bijzonder beheersituatie.

Preventieve maatregelen

EFD biedt risicokapitaal. Dat wil zeggen dat de financieringen in de regel een hoger risico kennen dan reguliere bankfinancieringen. Dit hangt samen met één van de grondbeginselen dat EFD niet concurrerend in de markt mag opereren en daarom slechts financiert op het moment dat dit bancair niet of niet geheel mogelijk is (marktfalen).

EFD probeert de risico's van haar leningen te beperken door zorgvuldige procedures te doorlopen (beschreven in het procedurehandboek) en de besluitvorming op te knippen in een adviesrol van de uitvoeringsorganisatie van EFD en besluitvorming door het bestuur. De door de uitvoeringsorganisatie uitgevoerde risicoanalyse vormt een belangrijk afwegingspunt bij de uiteindelijke besluitvorming. Bij het verstrekken van financieringen vestigt EFD waar mogelijk zekerheden (pandrecht en hypotheek).

99% van de leningen van EFD betreft annuïtaire leningen waarbij de rente en aflossing maandelijks worden geïnd op basis van automatische incasso's. Door de maandelijks betalingen heeft EFD een belangrijke eerste graadmeter van de financiële situatie van de leningnemer (bijvoorbeeld bij een storning). Dit geeft de mogelijkheid snel op te treden indien een ondernemer in moeilijkheden dreigt te komen. In 2023 was het storningpercentage van de incasso's in lijn met voorgaande jaren relatief laag. In het merendeel van de gevallen was de oorzaak een tijdelijk tekort aan saldo op de rekening en werd bij de herhalingsincasso alsnog betaald.

Voor de grotere maatwerkfinancieringen vraagt EFD jaarlijks de jaarrekeningen op en voert EFD een kredietrevisie door. Dit geeft naast het maandelijks beeld van het betaalgedrag inzicht in de financiële positie van de leningnemer. Tot nu toe is er geen aanleiding geweest om op basis van de ingediende jaarrekeningen met een leningnemer in overleg te treden.

Daar waar mogelijk vestigt EFD voor maatwerkfinancieringen zekerheden in de vorm van hypotheek of pandrecht. Van de 80 afgesloten maatwerkfinancieringen heeft EFD in 69 gevallen zakelijke zekerheden verkregen.

Ingebrekestelling

Leningnemers die zonder overleg en overeenstemming vooraf niet aan hun verplichtingen voldoen of afspraken niet nakomen worden in gebreke gesteld. Een ingebrekestelling is een eerste stap tot het opeisen van de lening waarbij de leningnemer nog éénmaal de kans krijgt om binnen een door EFD gestelde termijn het verzuim op te heffen.

In 2023 zijn drie leningnemers formeel in gebreke gesteld. In één geval is de lening nu opgeëist via een gerechtelijke procedure en in de twee andere gevallen bleek de ondernemer in financiële moeilijkheden te verkeren. Met de betreffende ondernemers wordt nu gesproken over een regeling.

Bijzonder beheer

Van bijzonder beheer is sprake indien de lening een verhoogd risicoprofiel heeft als gevolg van bijvoorbeeld een achterstand op rente- en aflossingsverplichtingen dan wel in situaties waarbij de financiële positie van de leningnemer is verslechterd. Het doel van bijzonder beheer is enerzijds de leningnemer te begeleiden naar herstel en anderzijds het bewaken van het kredietrisico op de openstaande lening. Eind 2023 zaten drie leningen in bijzonder beheer met een totaal uitstaande leensom van € 1,5 miljoen.

Faillissementen

Eén leningnemer is failliet gegaan. De uitstaande leensom van deze lening bedraagt € 288.095. Eind 2023 loopt er vanuit EFD nog een onderzoek in hoeverre de bestuurder van de failliete onderneming aansprakelijk kan worden gesteld voor nalatigheid.

Energielening Drenthe: Onze Winkel (energiezuinige koel- vriesapparatuur)

Prognose 2024

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de marktontwikkelingen en de prognose voor 2024.

Marktontwikkelingen

In het laatste kwartaal van 2023 was in toenemende mate te zien dat investeringsbeslissingen werden uitgesteld. Onder andere de stijgende lasten, terug te betalen coronaschulden, de verkiezingen en geopolitieke onrust zijn hier debet aan. Daarnaast worden steeds vaker de onzekerheden rond het salderen van zonne-energie en de berichten over heffingen op teruglevering als redenen genoemd om af te zien van de investering in zonne-energie.

Hier staat tegenover dat bij een stijging van de energieprijzen we weer een groei in het aantal aanvragen verwachten. Hoewel de energieprijzen nog flink hoger zijn dan twee jaar geleden, zijn veel organisaties opgelucht dat het prijsniveau lager is dan tijdens de piek van 2022. Het is echter niet ondenkbeeldig dat de recente (en mogelijk nieuwe) geopolitieke ontwikkelingen, in combinatie met een toename van de energiebelasting op aardgas in 2024 en een eventuele koudere winter weer zullen leiden tot een stijging van de energieprijzen.

In het financieringslandschap is niet veel gewijzigd. De banken blijven terughoudend waardoor EFD een niche in de markt blijft bedienen. Wel zien we dat vanuit BZK en EZK onderzoeken lopen met betrekking tot het beschikbaar stellen van middelen voor het financieren van maatschappelijke organisaties (BZK) en het MKB (EZK). Deze middelen moeten komen uit het Klimaatfonds en gelabeld worden in de voorjaarsnota van 2024 om vervolgens beschikbaar te komen in 2025. EFD is via het landelijk overleg van regionale fondsen in overleg met de ministeries om te kijken op welke wijze EFD hiervan gebruik zou kunnen maken.

Prognose

Ondanks een verslechterend investeringsklimaat in het laatste kwartaal van 2023 verwacht EFD dat de resultaten voor 2024 in lijn zullen liggen met de resultaten van 2023. Als graadmeter hiervoor ziet EFD het aantal vragen dat EFD per dag ontvangt. Deze zijn niet afgenomen. Daarnaast verwacht EFD met name op het gebied van circulariteit en groen chemie een toename van het aantal financieringsaanvragen.

Assen, 14 februari 2024

D. Dijk
(voorzitter)

K.E. Engelse
(Penningmeester)

W.H.M. Cnossen
(Secretaris)

Jaarrekening 2023: Stichting Drentse Energie Organisatie

Stichting Drentse Energie Organisatie
te Assen
Rapport inzake de jaarrekening 2023

INHOUDSOPGAVE

JAARREKENING 2023	3
1 Balans per 31 december 2023	4
2 Staat van baten en lasten over 2023	6
3 Kasstroomoverzicht over 2023	8
4 Algemene toelichting	9
5 Grondslagen voor financiële verslaggeving	10
6 Toelichting op balans	12
7 Toelichting op staat van baten en lasten	21
8 Overige toelichtingen	23

JAARREKENING 2023

Stichting Drentse Energie Organisatie te Assen

1 BALANS PER 31 DECEMBER 2023

ACTIVA

(Na voorstel/ resultaatbestemming)

		31 dec 2023		31 dec 2022
	€	€	€	€
Vaste activa				
Materiële vaste activa		6.720		13.440
Financiële vaste activa				
Fonds Maatschappelijk Vastgoed	1.285.350		-	
Reguliere financieringen	15.585.203		15.968.876	
Energieleeningen Plus	8.690.004		6.258.187	
Energieleeningen	16.632.211		13.850.941	
Overige vorderingen	22.722		112.722	
		42.215.490		36.190.726
Vlottende activa				
Vorderingen				
Belastingvorderingen	23.217		-	
Overlopende activa	63.371		35.985	
		86.588		35.985
Liquide middelen		2.981.605		3.629.018
Totaal		45.290.403		39.869.169

PASSIVA*(Na voorstel resultaatbestemming)*

		31 dec 2023		31 dec 2022
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
Bestemmingsfonds Garantiefonds Energiestudie	140.000		140.000	
		140.000		140.000
Langlopende schulden				
Leningen Provincie Drenthe	38.340.158		29.046.360	
Overige leningen	100.000		110.000	
		38.440.158		29.156.360
Kortlopende schulden				
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	33.664		46.978	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	206		268	
Nog uit te boeken financieringen	6.647.326		10.513.630	
Overlopende passiva	29.049		11.933	
		6.710.245		10.572.809
Totaal		<u>45.290.403</u>		<u>39.869.169</u>

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2023

	Begroting	2023	2022
	€	€	€
Financiële baten verstrekte financieringen	700.000	836.877	557.586
Financiële baten liquide middelen	-	17.223	-12.787
Bijdrage provincie Drenthe inz. Garantiefonds	10.000	-	-
Opbrengst verhuur zonnepanelen	-	3.898	3.898
Som der exploitatiebaten	<u>710.000</u>	<u>857.998</u>	<u>548.697</u>
Afschrijvingen en waardeverminderingen			
Afschrijvingen materiële vaste activa	-	6.720	6.720
Overige bedrijfskosten			
Bestuurskosten	33.880	32.827	18.046
Communicatie	6.050	11.453	4.852
Project-gerelateerde kosten	63.525	25.638	34.738
Exploitatiekosten	585.640	595.311	534.925
Som der exploitatielasten	<u>689.095</u>	<u>671.949</u>	<u>599.281</u>
Exploitatieresultaat	<u>20.905</u>	<u>186.049</u>	<u>-50.584</u>
Financiële baten en lasten			
Rentelasten en soortgelijke kosten	-	-1.100	-1.200
Operationeel resultaat	<u>20.905</u>	<u>184.949</u>	<u>-51.784</u>
Belastingen	-	-19.947	-
Resultaat	<u>20.905</u>	<u>165.002</u>	<u>-51.784</u>
<i>Resultaatbestemming</i>			
Stichtingsvermogen	20.905	165.002	-51.784
Bestemd resultaat	<u>20.905</u>	<u>165.002</u>	<u>-51.784</u>

TOELICHTING VERSCHILLEN REALISATIE MET DE BEGROTING

Ten aanzien van de verschillen tussen de realisatie in 2023 ten opzichte van de begroting voor dat boekjaar geven wij hierbij een nadere toelichting op een aantal opvallende verschillen:

- Hogere baten verstrekte financieringen worden veroorzaakt, door toename van met name de verstrekte Energieleningen en Energie-plus leningen in combinatie met hogere gehanteerde rentetarieven.
- De materiële vaste activa hebben betrekking op de zonnepanelen welke zijn overgenomen van Big Solar Drenthe BV. Deze afschrijvingspost was niet opgenomen in de begroting.
- De project gerelateerde kosten zijn afgenomen ten opzichte van vorig boekjaar vanwege de toename van het aantal lichte financieringen, waaraan minder project gerelateerde kosten zijn verbonden. .

Overige afwijkingen tussen realisatie en begroting behoeven naar hun aard en/of omvang geen nadere toelichting.

TOELICHTING BIJ RESULTAATBESTEMMING

Vanwege de subsidievoorwaarden van de provincie Drenthe is de Stichting Drentse Energie Organisatie niet in staat om zelf eigen vermogen op te bouwen, maar zal een eventueel positief saldo van baten en lasten terug moeten worden betaald aan de provincie Drenthe. Dit saldo wordt verwerkt onder de 'Egalisatierekening saldo van baten en lasten'. De mutaties van deze rekening vanaf de oprichting van de Stichting worden weergegeven onder de toelichting op de Leningen provincie Drenthe.

3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2023*Indirecte methode*

	2023	2022
	€	€
Exploitatieresultaat	186.049	-50.584
Aanpassing voor afschrijvingen	6.720	6.720
Mutatie van overige vorderingen	-82.530	-123.427
Mutatie van handelscrediteuren	-13.314	5.695
Mutatie van overige kortlopende schulden (excl. uit te boeken leningen)	17.041	-12.142
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	113.966	-173.738
Betaalde interest	-1.100	-1.200
Betaalde winstbelasting	-43.164	-
Kasstroom uit operationele activiteiten	69.702	-174.938
Verstrekkingsen	-15.535.055	-10.382.144
Aflossingen	5.795.581	3.728.132
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-9.739.474	-6.654.012
Ontvangsten leningen	9.046.815	2.500.000
Aflossing van leningen	-10.000	-10.000
Storting provincie Drenthe t.b.v. Bestemmingsfonds	-14.456	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	9.022.359	2.490.000
Mutatie in liquide middelen	-647.413	-4.338.950

4 ALGEMENE TOELICHTING

Naam rechtspersoon	Stichting Drentse Energie Organisatie
Rechtsvorm	Stichting
Zetel rechtspersoon	Assen
Inschrijvingsnummer Kamer van Koophandel	54067162

Belangrijkste activiteiten

De activiteiten van Stichting Drentse Energie Organisatie, statutair gevestigd te Assen bestaan voornamelijk uit:

- het (in financiële zin) ondersteunen van op het gebied van energie geïnitieerde activiteiten en projecten door organisaties/instaties en bedrijven alsmede gemeenten en andere overheidsinstanties;
- het (doen) verstrekken van leningen alsmede het ter leen aannemen van gelden en het sluiten van overeenkomsten met andere initiatieven die onder het in lid 1 beschreven doel vallen alsmede het (doen) uitvoering geven aan dergelijke initiatieven;
- het beleggen van vermogen in (hypothecaire) schuldvorderingen, registergoederen, valuta en effecten en vermogenswaarden in het algemeen;
- het overdragen (al dan niet ten titel van beheer) van schuldvorderingen en vermogenswaarden in het algemeen.

Locatie feitelijke activiteiten

De organisatie verricht haar activiteiten vanuit de locatie in Assen.

5 GRONDSLAGEN VOOR FINANCIËLE VERSLAGGEVING

ALGEMEEN

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld volgens de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine Organisaties-zonder-winststreven (RJ 640). Deze zijn in lijn met de vereisten voor kleine rechtspersonen die onder titel 9 boek 2 BW vallen.

WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de stichting zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

SCHATTINGEN

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van Stichting zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Algemene grondslagen voor waardering activa en passiva

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

Algemene grondslagen bepaling resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Financiële vaste activa

De vorderingen en leningen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING PASSIVA**Langlopende schulden**

Langlopende schulden, betreffen schulden die niet binnen 12 maanden na balansdatum kunnen worden opgeëist, worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Kortlopende schulden

Schulden en overlopende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij anders is bepaald. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR BATEN EN LASTEN**Baten**

Baten uit renteopbrengsten uit verstrekte leningen, banktegoeden en verhuur van zonnepanelen worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd. Baten uit subsidies worden verantwoord in het jaar waarin zij beschikbaar worden gesteld.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Rentelasten en soortgelijke kosten

Rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Belastingen

De vennootschapsbelasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat van het boekjaar, waarbij rekening wordt gehouden met permanente verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening en de fiscale winstberekening, en waarbij actieve belastinglatenties (indien van toepassing) slechts worden gewaardeerd voor zover de realisatie daarvan waarschijnlijk is.

GRONDSLAGEN VOOR KASSTROOMOVERZICHT**Algemene grondslagen voor het opstellen van het kasstroomoverzicht**

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

6 TOELICHTING OP BALANS**MATERIËLE VASTE ACTIVA**

	31 dec 2023	31 dec 2022
	€	€
Zonnepanelen Big Solar	6.720	13.440
Totaal	6.720	13.440

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de materiële vaste activa gedurende het boekjaar weer:

	Zonnepanelen Big Solar
	€
Boekwaarde 1 januari 2023	
Verrijgings- of vervaardigingsprijs	33.600
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-20.160
	13.440
Mutaties 2023	
Afschrijvingen	-6.720
	-6.720
Boekwaarde 31 december 2023	
Verrijgings- of vervaardigingsprijs	33.600
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-26.880
	6.720
Afschrijvingspercentage (gemiddeld)	20,0

Toelichting

De materiële vaste activa worden afgeschreven op basis van een vast percentage van 20 % van de aanschafwaarde.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	31 dec 2023	31 dec 2022
	€	€
Fonds Maatschappelijk Vastgoed		
Uitstaand saldo	993.592	-
Voorziening op verstrekte leningen	-19.872	-
Goedgekeurde nog niet uitgeboekte financieringen	311.630	-
	<u>1.285.350</u>	<u>-</u>
Reguliere financieringen		
Uitstaand saldo	13.198.437	14.709.191
Voorziening op verstrekte leningen	-1.063.234	-1.671.857
Goedgekeurde nog niet uitgeboekte financieringen	3.450.000	2.931.542
	<u>15.585.203</u>	<u>15.968.876</u>
Energieleningen		
Uitstaand saldo	15.186.150	9.527.140
Voorziening op verstrekte leningen	-261.212	-241.328
Goedgekeurde nog niet uitgeboekte financieringen	1.707.273	4.565.129
	<u>16.632.211</u>	<u>13.850.941</u>
Energieleningen Plus		
Uitstaand saldo	7.573.373	3.260.513
Voorziening op verstrekte leningen	-61.792	-19.285
Goedgekeurde nog niet uitgeboekte financieringen	1.178.423	3.016.959
	<u>8.690.004</u>	<u>6.258.187</u>
Overige vorderingen		
Verstrekte lening SVN Stimuleringsfonds	22.722	112.722
	<u>42.215.490</u>	<u>36.190.726</u>

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de financiële vaste activa gedurende het boekjaar weer:

	Fonds Maatschappelijk Vastgoed	Reguliere financieringen	Energieleningen	Energieleningen Plus	Overige vorderingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Boekwaarde 1 januari 2023	-	15.968.876	13.850.941	6.258.187	112.722	36.190.726
Mutaties 2023						
Verstrekkings	1.020.894	2.015.613	7.546.190	4.952.358	-	15.535.055
Aflossingen	-27.302	-3.183.960	-1.887.180	-639.498	-90.000	-5.827.940
Mutatie voorziening	-19.872	266.216	-19.884	-42.507	-	183.953
Goedgekeurde nog niet uitgeboekte financieringen	311.630	518.458	-2.857.856	-1.838.536	-	-3.866.304
	<u>1.285.350</u>	<u>-383.673</u>	<u>2.781.270</u>	<u>2.431.817</u>	<u>-90.000</u>	<u>6.024.764</u>
Boekwaarde 31 december 2023	<u>1.285.350</u>	<u>15.585.203</u>	<u>16.632.211</u>	<u>8.690.004</u>	<u>22.722</u>	<u>42.215.490</u>

Toelichting

VERSTREKTE LENINGEN

In de leningsovereenkomsten van de reguliere financieringen zijn door de stichting Drentse Energie Organisatie zekerheidsstellingen opgenomen. Het kan hier gaan om leningsovereenkomsten met vestigen van hypotheek, met verpanding van een SDE-subsidie of met verpanding van vorderingen of andere activa.

Voor de bepaling van de hoogte van de te hanteren voorziening van een lening wordt rekening gehouden met een inschatting van de waarschijnlijkheid dat de lening niet zal worden terugbetaald, de omvang van de uitstaande lening op balansdatum verhoogd met de te betalen rente voor de komende twaalf maanden en de verstrekte zekerheden volgens de 'expected credit loss' methodiek.

Voor leningen aan ondernemingen en instellingen die vallen binnen de zogenaamde getroffen sectoren in verband met Covid-19 is rekening gehouden met een verhoogd risico op default door voor deze financieringen hogere voorzieningen aan te houden. Dit omdat ten gevolge van de energiecrisis juist deze ondernemingen extra kwetsbaar zijn door een verminderd weerstandsvermogen.

De rentetarieven voor de Energieleningen Drenthe worden vastgesteld op basis van een basistarief dat door het bestuur per kwartaal wordt vastgesteld en wordt afgeleid van de ontwikkelingen van de 1-jaar Euribor. Voor de Energielening Drenthe wordt een standaard rentekorting gehanteerd welke afhankelijk is van de looptijd van de lening.

Van deze leningen is een bedrag van € 1.196.852,- binnen 12 maanden opeisbaar.

De rentetarieven voor de Reguliere Financieringen worden vastgesteld op basis van een basistarief dat is afgeleid van 1-jaars EURIBOR. Dit basistarief wordt vervolgens verhoogd met een risico-opslag en een opslagen voor rating en looptijd. De risico-opslag wordt bepaald op basis van een rating-rapport, de omvang van de verstrekte zekerheden en de looptijd.

Van deze leningen is een bedrag van € 2.440.960,- binnen 12 maanden opeisbaar.

Vanaf boekjaar 2021 is er een derde categorie leningen toegevoegd aan het financieringsaanbod van de stichting; Energieleningen plus. Deze leningen kunnen worden verstrekt binnen de bandbreedte van € 50.001 en € 150.000,-. Deze leningen kennen dezelfde vaste basisrente als de Energielening Drenthe, waarop afhankelijk van de kredietwaardigheid en eventueel te vestigen zekerheden renteopslagen en afslagen mogelijk zijn.

Van deze leningen is een bedrag van € 817.740,- binnen 12 maanden opeisbaar.

Vanaf boekjaar 2023 is er een vierde categorie leningen toegevoegd aan het financieringsaanbod van de stichting; Maatschappelijke Energieleningen. Deze leningen kunnen worden verstrekt binnen de bandbreedte van € 5.000 en € 200.000,-. Deze leningen zijn renteloos.

Van deze leningen is een bedrag van € 84.426,- binnen 12 maanden opeisbaar.

DEPOT SVN STIMULERINGSFONDS

Per brief, gedateerd 17 mei 2019, kenmerk 13/5.4/2019000826, hebben de Gedeputeerde Staten van Drenthe ingestemd met het verzoek van Stichting Drentse Energie Organisatie tot het beschikbaar stellen van de provinciale subsidieregeling 'Zonnelening' voor een afgebakende groep klanten van voormalig Big Solar Drenthe BV. Hiertoe is door Stichting een budget beschikbaar gesteld aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN). SVN heeft in 2019 leningen verstrekt aan de groep klanten van voormalig Big Solar Drenthe BV. De middelen in het depot betroffen middelen die niet door SVN zijn uitgeboekt dan wel zijn ontvangen als aflossingen op leningen. In 2023 heeft DEO € 90.000 uit het depot laten terugstorten op eigen rekening daar uit het depot geen nieuwe leningen zullen worden verstrekt.

VORDERINGEN

	31 dec 2023	31 dec 2022
	€	€
Belastingvorderingen		
Vennootschapsbelasting		
Vpb 2019	8.286	-
Vpb 2020	28.401	-
Vpb 2021	6.477	-
Vpb 2023	-19.947	-
	<u>23.217</u>	<u>-</u>
Overlopende activa		
Achterstallige rente- en aflossingstermijnen	174.778	165.058
Voorziening kortlopende vordering aflossingen en rente	-173.102	-164.630
Nog te factureren rentetermijnen	38.450	27.950
Nog te ontvangen bedragen	7.607	7.607
Nog te ontvangen rente bedrijfsspaarrekening	15.638	-
	<u>63.371</u>	<u>35.985</u>
Totaal	<u>86.588</u>	<u>35.985</u>

LIQUIDE MIDDELEN

	31 dec 2023	31 dec 2022
	€	€
Banktegoeden		
ABN AMRO Bank Bestuurrekening 50.93.97.549	876.335	1.985.405
ABN AMRO Vermogens spaarrekening 50.94.31.208	25.450	25.445
ABN AMRO Mees Pierson 51.14.87.401	6.051	1.369
ABN AMRO Private Banking Spaarrekening 51.15.56.993	502.841	36.261
Rabobank DEO R/C 0122 9143	19	387
Rabobank VermogenSparen 33.16.19.3189	1.570.909	1.580.151
Totaal	<u>2.981.605</u>	<u>3.629.018</u>

Toelichting

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

EIGEN VERMOGEN

	31 dec 2023	31 dec 2022
	€	€
Bestemmingsfonds Garantiefonds Energiestudie	140.000	140.000
Totaal	140.000	140.000
<i>Stichtingsvermogen</i>	<i>2023</i>	<i>2022</i>
	€	€
Stand 1 januari	-	-
Resultaat lopend boekjaar	165.002	-51.784
	165.002	-51.784
Egalisatierekening saldo van baten en lasten	-165.002	51.784
Stand 31 december	-	-

Vanwege de subsidievoorwaarden van de provincie Drenthe is de Stichting Drentse Energie Organisatie niet in staat om zelf eigen vermogen op te bouwen, maar zal een eventueel positief saldo van baten en lasten terug moeten worden betaald aan de provincie Drenthe. Dit saldo wordt verwerkt onder 'Egalisatierekening saldo van baten en lasten'. De mutaties van deze rekening vanaf de oprichting van de Stichting worden weergegeven onder de toelichting op de Leningen provincie Drenthe.

<i>Bestemmingsfonds Garantiefonds Energiestudie</i>	2023	2022
	€	€
Stand 1 januari	140.000	140.000
Stand 31 december	140.000	140.000

Het Garantiefonds energieverbruikers in de procesindustrie is een bij beschikking (zaaknummer 201801216) per 27 oktober 2020 door de Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe beschikbaar gesteld. De regeling eindigt op 31 december 2025. Via de Garantieregeling komen energie-intensieve bedrijven in aanmerking komen voor een vergoeding voor de kosten van de energiestudie, indien uit de energiestudie blijkt dat het niet mogelijk is om op basis van maatregelen met een maximale terugverdientijd van drie jaar minimaal 10% energie te besparen. Via de jaarrekening van de stichting dient de voortgang van de Garantieregeling en de mate waarin een beroep is gedaan op het Garantiefonds. Per 31 december 2023 was er nog geen gebruik gemaakt van de regeling.

LANGLOPENDE SCHULDEN

	31 dec 2023	31 dec 2022
	€	€
Leningen Provincie Drenthe		
Hoofdsom Lening Provincie Drenthe	39.200.000	39.200.000
Hoofdsom lening Provincie Drenthe verduurzamen maatschappelijk vastgoed	1.500.000	-
Nog te ontvangen gelden	-	-7.500.000
Egalisatierekening saldo van baten en lasten	-391.550	-556.540
Egalisatierekening voorzieningen op leningen	-1.968.292	-2.097.100
	38.340.158	29.046.360

	31 dec 2023	31 dec 2022
	€	€
Overige leningen		
Lening Gemeente Emmen	100.000	110.000
Totaal	38.440.158	29.156.360

ToelichtingLening provincie Drenthe

Aan het eind van de looptijd van de Stichting zal de lening in zijn geheel worden afgelost, waarvoor een liquidatieplan zal worden opgesteld. De hoofdsom van de oorspronkelijke lening bedraagt € 39.200.000,- en is renteloos. Deze lening is inmiddels geheel opgenomen. Per 1 november 2022 is deze faciliteit uitgebreid met € 16.000.000,- en tegen een nominale rente van 2% op jaarbasis. Van deze uitbreiding is per balansdatum nog niets opgenomen. De hoofdsom van de lening met betrekking tot verduurzamen maatschappelijk vastgoed bedraagt € 6.600.000,- en is renteloos. Van de hoofdsom is € 5.100.000,- nog niet opgevraagd. Per balansdatum zijn een tweetal mutaties toegepast op het nominale bedrag in de vorm van egalisatierekeningen. Eén deel heeft betrekking op de cumulatieve saldi van baten en lasten. Doordat deze bij de opstart van de activiteiten negatief waren, is dit saldo op dit moment nog negatief. Het verloop van deze rekening vanaf de start van de activiteiten kan als volgt worden gespecificeerd:

<i>Boekjaar</i>	<i>Resultaat</i>
2011	-/- 169.585,-
2012	-/- 480.280,-
2013	-/- 299.943,-
2014	-/- 208.030,-
2015	-/- 75.324,-
2016	104.420,-
2017	207.182,-
2018	157.981,-
2019	43.508,-
2020	172.133,-
2021	43.184,-
2022	-/- 51.784,-
2023	165.002,-
Saldo per 31-12-2023	-/- 391.550,-

De egalisatierekening voorzieningen op leningen heeft betrekking op de voorzieningen die zijn getroffen op de verstrekte leningen.

Om inzicht te geven in de door de provincie te verwachten terugbetaling van de lening aan het einde van de looptijd van de Stichting, wordt de lening gemuteerd met overschotten en tekorten van baten en lasten en verwachte verliezen op leningen.

Lening Gemeente Emmen

De lening is aangegaan op 8 juni 2018, nominaal groot € 150.000,-, met een rente van 1 % op jaarbasis. De lening kent een looptijd van 15 jaar en dient per 1 maart 2033 in zijn geheel te zijn afgelost. Het kortlopende deel van de lening ultimo boekjaar is € 10.000,-. Het langlopende deel van deze lening ultimo boekjaar is € 90.000,-.

7 TOELICHTING OP STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN EN BRUTOMARGE

	2023	2022
	€	€
Financiële baten verstrekte financieringen	836.877	557.586
Financiële baten liquide middelen	17.223	-12.787
Opbrengst verhuur zonnepanelen	3.898	3.898
Som der exploitatiebaten	857.998	548.697
Brutomarge (dekkingsbijdrage)	857.998	548.697

AFSCHRIJVINGEN EN WAARDEVERMINDERINGEN

	2023	2022
	€	€
Afschrijving op materiële vaste activa	6.720	6.720
Totaal	6.720	6.720

OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

	2023	2022
	€	€
Bestuurskosten		
Bestuurskosten	32.071	17.290
Aansprakelijkheidsverzekering	756	756
	32.827	18.046
Communicatie		
Communicatie	11.453	4.852
Project-gerelateerde kosten		
Onderzoeken/inhuur fin-econ/jur expertise	25.638	34.012
Incassokosten	-	726
Mutatie voorziening kortlopende vorderingen	55.145	116.052
Mutatie Egalisatierekening voorziening	-183.953	26.257
Mutatie voorziening	128.808	-142.309
	25.638	34.738

	2023	2022
	€	€
Exploitatiekosten		
Inhuur en detachingskosten	423.723	403.317
Huisvestingskosten	51.407	47.879
Accountantskosten	47.354	31.089
Financiële administratie en advies	55.113	37.321
Bankkosten	2.868	11.535
Overige kosten	4.413	1.418
Software	4.654	1.859
Hosting websites	147	280
Organisatiekosten	-	227
Belastingrente	5.632	-
	595.311	534.925
Totaal	665.229	592.561

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

	2023	2022
	€	€
Rentelasten andere partijen	-1.100	-1.200
Financiële baten en lasten (saldo)	-1.100	-1.200

BELASTINGEN

	2023	2022
	€	€
Vennootschapsbelasting huidig boekjaar	19.947	-
Belastingen resultaat	19.947	-

8 OVERIGE TOELICHTINGEN

BESTUURDERS EN COMMISSARISSEN

Op basis van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving 640.413 dient de bezoldiging met inbegrip van pensioenlasten van bestuurders, gewezen bestuurders, toezichthouders en gewezen toezichthouders per categorie te worden vermeld. Informatie over de bezoldiging behoeft niet te worden vermeld als het bedrag tot een enkele natuurlijke persoon kan worden herleid (RJ 640.413)

<i>Bezoldiging</i>	2023	2022
	€	€
Bezoldiging Fondsmanager	133.975	122.590
Bezoldiging Stichtingsbestuur	32.536	17.859
Totaal	166.511	140.449

Bezoldiging van bestuurders en commissarissen

WNT-VERANTWOORDING 2023

De WNT is van toepassing op de stichting Drentse Energie Organisatie. Het voor de Drentse Energie Organisatie toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000,- (Categorie 1. Algemeen bezoldigingsmaximum).

bedragen x € 1	Guido Hoek
Functiegegevens	Fondsmanager
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,855
Dienstbetrekking?	nee
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	133.975
Beloningen betaalbaar op termijn	0
<i>Subtotaal</i>	<i>133.975</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	190.605
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0
Totale bezoldiging	133.975
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2022	Guido Hoek
Functiegegevens	Fondsmanager
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,760
Dienstbetrekking?	nee
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	122.590
Beloningen betaalbaar op termijn	-
<i>Subtotaal</i>	<i>122.590</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	163.418
Totale bezoldiging	122.590

BEZOLDIGING STICHTINGSBESTUUR

bedragen x € 1	D. Dijk	W. Cnossen	K. E. Engelse
Functiegegevens	Voorzitter	Secretaris	Penningmeester
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	10.252	11.142	11.142
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging	10.252	11.142	11.142
Individueel toepasselijke drempelbedrag bezoldiging	33.450	22.300	22.300
Verplichte motivering van de overschrijding van het individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022	D. Dijk	W. Cnossen	K. E. Engelse
Functiegegevens	Voorzitter	Secretaris	Penningmeester
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12	01/01-31/12	01/01-31/12
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen*	5.253	6.303	6.303
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging	5.253	6.303	6.303
Individueel toepasselijke drempelbedrag bezoldiging	32.400	21.600	21.600
Verplichte motivering van de overschrijding van het individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

ONDERTEKENING

Assen, 14-02-2024

Naam

Handtekening

D. Dijk, Voorzitter

K.E. Engelse, Penningmeester

W.H.M. Cnossen, Secretaris

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Drentse Energie Organisatie

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Drentse Energie Organisatie te Assen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Drentse Energie Organisatie per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven" en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Drentse Energie Organisatie zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit het bestuursverslag en de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ 640 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ 640 "Organisaties zonder winststreven".

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven" en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de stichtingsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar stichtingsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften, het controleprotocol WNT 2023 en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden

hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als zij concluderen dat er onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 14 februari 2024
De Jong & Laan Controle B.V.

Origineel getekend door: drs. D. Bangma RA